

Pagini de jurnal

Este îndreptăţit reproşul adus radioteleviziunii într-un articol al lui Eugen Barbu din „România liberă”, pentru spaţiul din ce în ce mai mic acordat emisiunilor culturale, problemelor artei şi literaturii, în timp ce monologuri şi interviuri anoste se lăfăie, pe întinderi mari, în timp ce mereu aceleaşi melodii de muzică uşoară, mai bune sau mai rele, de obicei mai rele, se repetă de şapte sau mai multe ori pe săptămână, încercând să se impună dacă nu prin calitate, măcar prin frecvenţă. Din păcate, Eugen Barbu nu este primul care atrage atenţia asupra acestei anomalii; situaţia persistă de mult, iar când e vorba să se mai reducă din durata emisiunilor, sortii cad întotdeauna asupra rubricilor de artă, de dezbateri literare (de când, de pildă, n-am mai ascultat la televizor un dialog asupra literaturii contemporane?), spre satisfacţia interpreţilor de muzică uşoară sau populară. După cum nici sistemul de a plasa emisiunile cultural-artistice exclusiv pe programul 2, vizibil doar în Bucureşti şi în localităţile apropiate, în concurenţă cu filme în premieră sau cu telecinematoca, ori chiar în concurenţă cu diferite divertismente, nu constituie un ferecit act de cultură. Încetul cu încetul poezia e împinsă către marginea ecranului de televizor spre a face loc unor splendide versuri cîntate, de tipul „o porumbiţă cit o bobită”...

E adevărat, au fost evenimente importante care au ocupat, în mare măsură, spaţiul televiziunii şi, dintre ele, Olimpiada de la München nu este pe ultimul loc. Dar nu văd de ce admirabilele performanţe, explozia de recorduri mondiale şi olimpice de la München

stau mai bine alături de vocea lui George Enache sau a Doinei Badea decât de vocea lui Zaharia Stancu sau a lui Marin Preda.

Nu sînt şi n-am fost niciodată un adversar al emisiunilor distractive, detest snobismul, ca şi prelegerile pretenţioase ţinute în faţa unor spectatori oboşiţi de muncă şi dormici să se mai destindă. Ar fi stupid ca televiziunea să se transforme într-un fel de universitate serală. Ar avea cele mai multe absente. Motivate. Nu e vorba, deci, de a alunga divertismentul de pe ecranul televizorului, aşa cum au fost alungate poezia şi proza, ei de a restabili echilibrul firesc între distracţie şi cultură, în profitul cert al spectatorului.

Dacă literatura a cedat terenul, singurele emisiuni de artă rămase ferm în picioare sînt cele de teatru şi de film. Oricîtă operetă şi oricîte porumbiţe şi fluturaşi s-ar înghesui pe micul ecran, filmul şi teatrul continuă să-şi păstreze locul lor în program, chiar dacă acest loc nu este ocupat întotdeauna de reprezentanţii cei mai valoroşi. Dar un film, chiar slab, cu Orson Welles (şi a fost) e de preferat unui cîntec agramat pe care sîntem siliţi să-l ascultăm de cîteva ori pe săptămînă. Este bine, aşadar, că redacţiile de film şi de teatru ale televiziunii îşi apără drepturile în cadrul programelor, păstrîndu-şi continuitatea şi, prin aceasta, spectatori.

Din punctul de vedere al teatrului, luna august n-a fost cine ştie ce bogată. Explicabil. Sîntem în perioada vacanţelor, stagiunea e închisă, actorii au şi ei dreptul la odihnă, spectatori au şi ei dreptul la muzică uşoară... Totuşi au fost cîteva spectacole care au asigurat o prezenţă cel puţin onorabilă a teatrului de televiziune în stagiunea de vară.

Mai întîi, o piesă scurtă de Cehov, *Cerere în căsătorie*, regizată de Lucian Mardare, a doua montare Cehov la televiziune a regizorului. *Cerere în căsătorie* face parte din seria excelentelor farse de psihologie socială (dacă ar fi să-l credem pe Cehov, el seria numai farse şi vodeviluri). Personajele au un înalt grad de superficialitate spirituală, pornesc grav şi înfatuat pe o temă serioasă şi cad rapid în derizoriu, din cauza incapacităţii lor de a ocoli convenţionalismul. Mediocritatea gândirii şi a sentimentelor le aruncă în ridicol, lipsa de spontaneitate şi de naturaleţe le transformă în personaje de farsă. Moşierul Lomov se prezintă la vecinul său în ţinută de gală spre a cere mîna fiicei acestuia. Dar întîlnirea dintre cei doi candidaţi devine catastrofală: amîndoi doresc să se producă mult aşteptatul eveniment, dar discuţia alunecă treptat pe alt teren. tinerii încep să-şi dispute calitatea cîinilor de vînătoare, se proferează jigniri de ambele părţi, Lomov deşină, căsătoria pare ratată, apoi spiritele se calmează, viitorul se anunţă senin, după care disputa reîncepe. Personajele nu sînt stăpîne pe reacţiile lor, dezacordul dintre voinţă şi impuls

se agravează, intră în funcțiune auto-natis-mele sociale și micile patimi. Totul, pe un mecanism tipic al umorului absurd, mecanism pe care Cehov îl stăpânește perfect. Mai sigur pe mijloacele sale, cu o distribuție bună (excelent mi s-a părut Virgil Ogășanu în rolul lui Lomov, un moșier zăbăuc, cam naiv, fanatic până la pierderea oricărui control), regizorul a realizat un spectacol de finețe comică. Mai puțin dotată pentru comedie, Irina Petrescu a fost totuși „din Cehov“, ea și Marcel Gîngulescu.

Doamna Munteanu a realizat un spectacol, combiind și adaptînd două piese ale lui Al. Voitin, *Nopti în care nu se doarme* a fost un spectacol dedicat luptei comuniștilor împotriva ocupației hitleriste, pentru eliberarea țării, un spectacol în care sudura dintre piese era mult prea vizibilă, dar care a fixat cîteva personaje de relief și culoare, datorită și calității deosebite a distribuției : Nelî Sterian,

George Constantin, Val Săndulescu, Ion Marinescu, Gheorghe Cozorici, Mihai Mereuță, Ștefan Iordache, Lucia Mureșan, Violeta Andrei, Costel Constantin, Ilieca Tomoroveanu, Dem. Savu, Eugenia Bosinceanu, Traian Stănescu.

Însfîșit, piesa fraților A. și P. Tur *Singurul martor*, un caz (ba chiar mai multe) de conștiință, cu date interesante, dar tratate tezist, schematic, cu fraze de manual de etică. Există totuși în această piesă cîteva momente mai autentice, mai omenești, cum ar fi masa aniversară sau confruntarea finală dintre personaje, în care frazele stereotipe au fost abandonate în favoarea unor cuvinte de bun simț, nu lipsite de încercătură umană. În aceste scene s-a văzut și talentul interpretilor : Dina Cocea, Amza Pellea, Violeta Andrei, Valeria Gugiadov, Matei Alexandru.

Așteptăm, însă, și piese mai bune.

D. Solomon

O echipă de amatori în Iugoslavia

Am însoțit, nu demult, o echipă de teatru de amatori într-un turneu de zece zile prin însoarta Iugoslavie. Trupa aparține Casei de cultură a sectorului 5, din Capitală, iar îndrumarea sa a fost încredințată actorului Mircea Cruceanu, de la Teatrul Giulești. Nu

exagerez cu nimic dacă afirm că cele cinci schițe de Caragiale cu care aceasta s-a desfășurat pe scena citorva case de cultură din țara prietenă (Skopje, Vinica, Kumanovo, Struga ș.a.) s-au bucurat realmente de un mare succes. S-au primit aplauze la scenă deschisă, pentru textul savuros al marelui nostru clasic, pentru îndrăzneța concepție regizorală a „coupe“-ului, pentru tinerii actori ne-profesioniști și iar pentru textul caustic și fără egal al lui Caragiale.

Presă a consemnat și ea, fără rezerve, reușita spectacolului prezentat de tinerii actori amatori din București, dintre care aș remarcă, în fugă, pe Pușa Brebenel și pe Eugen Anastasiu. Dar, care dovadă poate fi mai grăitoare despre succesul acestora și al infuziei de teatru românesc în țara prietenă decât faptul că tînăra trupă bucureșteană a primit o nouă invitație, din partea Casei de cultură a constructorilor din Skopje, de a prezenta, în cursul lunii octombrie, noi spectacole ?

C.V.T.